

Avdelningen för nationalräkenskaper
Jonas Edblom
010-479 41 97

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.fma.b@regeringskansliet.se

Remissvar gällande betänkandet ”En ny riksbankslag” (SOU 2019:46)

Statistikmyndigheten SCB:s yttrande begränsas till synpunkter som rör myndighetens verksamhet som statistikproducent, samordnare av officiell statistik samt den verksamhet som bedrivs enligt lagen (2014:484) om en databas för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna.

Allmänna/sammanfattande synpunkter

SCB välkomnar kommitténs förslag om tydliggörande av Riksbankens uppgifter och den anpassning av till unionsrätten som krävs för att, i svensk lag, uttrycka och stärka Riksbankens oberoende. För den verksamhet SCB bedriver medför dock det stärkta oberoendet en förlust i tydlighet i samarbetet kring statistik. SCB önskar även att utredningen skulle ha beaktat att Riksbankens statistik i praktiken är en del av ett statistiksystem som tillsammans med den officiella statistiken beskriver Sverige.

Förslag till lag om ändring i regeringsformen

I förslaget till ändring av regeringsformen 9 kapitlet 13 § första stycket 5 utökas instruktionsförbudet till att inkludera statistikinsamlingen som är nödvändig för ECBS samarbetet. Utökningen bedöms inte av SCB att nämnvärt påverka SCB eller det samarbete som Riksbanken och SCB har om statistik men tarvar likväl en kommentar.

På europeisk nivå finns ett samarbete mellan kommissionen (Eurostat) och ECB kring statistikproduktion. Samarbetet regleras i ett samförståndsavtal. I avtalet preciseras ansvarsområden. För betalningsbalansstatistik och finansiella samt icke-finansiella räkenskaper uppdelade per institutionell sektor finns ett delat ansvar.

I kommitténs förslag saknas en specificering av vilka uppgifter som är nödvändiga inom ECBS vilket skapar en otydlighet i samarbetet kring den statistik där ansvaret är delat enligt samförståndsavtalet.

Förslag: Riksbanken en statistikansvarig myndighet

Ansvaret för officiell statistik delas mellan 28 statistikansvariga myndigheter. Statistiken är indelad i 22 ämnesområden, 112 statistikområden och 356 statistikprodukter. Tillsammans beskriver statistiken Sverige och är försedd med beteckningen Sveriges officiella statistik (SOS). SCB har i uppgift att samordna systemet för den officiella statistiken.

Den statistik Riksbanken ansvar för idag är inte officiell statistik och Riksbanken är inte en statistikansvarig myndighet. Att riksbankens statistik ligger utanför samarbetet försvårar möjligheterna att uppnå systemövergripande mål med statistiken. SCB föreslår därför att Riksbanken, genom ändring av lagen om den officiella statistiken, är statistikansvarig myndighet för betalningsbalansen. Ändringen särskiljer myndigheter under regeringen och Riksbanken.

Skälet är att betalningsbalansen är en för samhället viktig statistikprodukt. Nuvarande ordning skapar tolkningsproblem kring ansvar för ingående delar och försvårar samordning av statistiken. Att klassa betalningsbalansen som officiell statistik skulle även ge produkten en kvalitetsstämpel som den inte har idag.

Förslag till lag om ändring i lagen (2001:99) om den officiella statistiken

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Denna lag innehåller bestämmelser om officiell statistik.

Regeringen meddelar föreskrifter om vilka myndigheter som ansvarar för officiell statistik (statistikansvariga myndigheter).

De myndigheter som ansvarar för officiell statistik (statistikansvariga myndigheter) är

1. Riksbanken, och
2. de myndigheter som tas upp i föreskrifter om officiell statistik som meddelas av regeringen.

Bestämmelserna i 14-16 och 19 §§ gäller även vid framställning av annan statistik hos en statistikansvarig myndighet.

Sådana kompletterande bestämmelser om den officiella statistiken som meddelas av regeringen gäller inte en statistikansvarig myndighet enligt andra stycket 1. Bestämmelserna i 14-16 och 19 §§ gäller även vid framställning av annan statistik hos en statistikansvarig myndighet enligt andra stycket 2.

---

¹ Senaste lydelse enligt lag 2018:352.

Förslag till lag om ändring i lagen (2014:484) om en databas för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna.

Bestämmelsen i 3 § om vilka uppgifter som får samlas in till databasen måste ha kvar en hänvisning till den äldre lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank, för att uppgifter insamlade med stöd av den lagen ska kunna finnas kvar i databasen. SCB bedömer att den föreslagna lydelsen skulle innebära att historiska uppgifter som har samlats in med stöd av 6 kap. 9 § första och andra styckena lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank inte längre kan rymmas i databasen. Det skulle vara problematiskt eftersom historiska uppgifter är mycket viktiga för de ändamål som anges i 2 § lagen (2014:484). Det omfattar även uppgifter som är många år gamla. Med tanke på att uppgifterna nu bevaras i databasen under många år för att täcka de behov som finns, anser SCB att det är bättre att hänvisa till den äldre lagen om Sveriges riksbank direkt i lagtexten, än att ha en övergångsbestämmelse med sådan hänvisning. För att säkerställa att uppgifter som finns i databasen även fortsatt kan rymmas i databasen, föreslår SCB följande lydelse.

3 § I databasen får sådana uppgifter behandlas som har samlats in med stöd av

1. 6 kap. 9 § första och andra styckena lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank samt med stöd av 7 kap. 1 § och 2 § 1–4, och 3 § lagen (2021:000) om Sveriges riksbank,

Övriga kommentarer på materialet

Kommentarerna begränsas till kapitel 15 Precisering av prisstabilitetsmålet och är kopplade till beskrivningar av SCB:s statistikprodukter HIKP, KPI och KPIF.

- sid 661 - *Det bör dock noteras att principerna för hur HIKP beräknas, exempelvis när det gäller justering för kvalitetsförbättringar, skiljer sig åt mellan länder vilket i viss utsträckning försvårar jämförbarheten.*

Kommentar SCB: Principerna på Europeanivå (förordningar och rekommendationer) för hur HIKP ska beräknas kan visserligen i något/några fall tyckas vara vaga eller "lösa" men bedöms av SCB överlag ändå vara tydliga. Hur väl dessa principer följs i alla länder, tex avseende kvalitetsvärderingar är mer svårbedömt. Kvalitetsförändringar är ett bättre ordval än nuvarande "kvalitetsförbättringar" i stycket.

Sid 662 - *Boendekostnader: Även om direkta effekter från ränteförändringar rensas bort från KPIF så innehåller måttet andra boenderelaterade kostnader vilka varierar över konjunkturcykeln. Effekterna av förändringar i bostadspriser ingår i KPIF som ett 25-årigt glidande medelvärde. I HIKP ingår endast löpande driftskostnader såsom sophantering och underhåll.*

Kommentar SCB: Det är utvecklingen av kapitalstocken för dels egna hem och dels bostadsrätter som ingår i KPIF, inte ett 25-årigt glidande medelvärde av bostadspriser. Beräkningen av kapitalstocken är en modell som syftar till att mäta utvecklingen av hushållens nedlagda kapital räknat till anskaffningspris för småhus och bostadsrätter. I modellen ingår dock förändringen av bostadspriser. Även om förändringen av ett 25-årigt glidande medelvärde av fastighetsprisindex har liknat utvecklingen av kapitalstocken för egna hem under vissa perioder är detta en vanlig missuppfattning. För bostadsrätter är en sådan överstämmelse långt ifrån gällande.

- Sid 662 - *Olika indextyper: Inflationen mätt med HIKP antar att konsumtionens sammansättning är den samma trots förändrade relativpriser. KPIF däremot tar, likt KPI, viss hänsyn till förändrade konsumtionsmönster.*

Kommentar SCB: detta stämmer bara delvis. Samma indexformel (Jevons index) används på den lägsta aggregeringsnivån i både HIKP och KPIF. Denna approximerar en normalelasticitet dvs. antagande om att konsumenter anpassar sig till förändrade relativpriser. På högre aggregeringsnivåer skiljer det sig dock indexkonstruktionen åt mellan HIKP och KPIF. En mer utförlig beskrivning av de olika indextyperna och dess innebörd hade varit att föredra.

- Sid 662 - *Olika konsumtionskorgar: Utöver nämnda skillnader ovan ingår äldrevård, sjukvård och vissa finansiella tjänster i HIKP men inte KPIF. Sammantaget är dock skillnaderna relativt små. Konsumtionskorgarna överensstämmer till 85–90 procent.*

Kommentar SCB: Äldreomsorg ingår i KPIF sedan 2017. SCB bedömer att konsumtionskorgarnas överensstämmelse är högre (har varit tydligt över 90 procent de senaste åren). Skillnaderna varierar mellan åren huvudsakligen beroende på vikten för hushållens räntekostnader..

- Sid 662 – not 104 *För egna hem ingår det genomsnittliga anskaffningsvärdet (kapitalstocken), fastighetsskatt, avskrivningar och villaförsäkring. För bostadsrätter approximeras boendekostnader med s.k. imputerade hyreskostnader.*

Kommentar SCB: Boendekostnaden för boende i bostadsrätter ingår med en direkt mätning i KPI/KPIF sedan 2017.

- Sid 664 – not 113 *Däremot ingår i KPIF effekterna av förändringar i bostadspriser men då som ett 25-årigt glidande medelvärde.*

Kommentar SCB: Se tidigare kommentar om kapitalstocken och bostadspriser.

Beslut i detta ärende har tagits av generaldirektör Joakim Stymne i närvaro av biträdande generaldirektör Helen Stoye, avdelningschef Elisabeth Hopkins, chefsjurist Joachim Angermund, verksjurist Daniel Granqvist samt föredragande Jonas Edblom.

Statistikmyndigheten, SCB

Joakim Stymne

Jonas Edblom